

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Helyes-e a kézben ojtást állandó helyére kirakni?

Az utóbbi időben a hírlapok terén vita tárgyává tétetett az, hogy helyes-e a kézben eszközölt ojtásokat állandó helyére kiültetni: avagy helyesebb-e ha azok oskolába rakatnak el?

A kézben eszközölt ojtások rendes helye az oskola, azért, mert kevesebb területen tétetik a munka, kevesebb terület vétezik igénybe. Ellenben ha a kézben eszközölt ojtás állandó helyére rakatik le, ott meg van nyerve az, hogy amelyik megfogamzik, az *egy évvel előbb hozza meg termését; hogy amelyik megfogamzott, azzal nem kell a kétszeri ültetés kiadásait viselni.*

Ha tehát biztosak volnánk abban, hogy a kézben eszközölt ojtványaink közül csak 50%-töli is megered: akkor én most már részemről határozottan a mellett volnék, hogy a kézben eszközölt ojtványok rakassanak egyenesen állandó helyeikre.

Teljesen igazat adok annak azonban, hogy akik a kézben eszközölné ojtások közül nem bírnak teljes jártassággal, azok ojtványaikat csak is oskolákába helyezték el.

Az ojtás sikerére nem elég, hogy valaki a metszlapokat vágni, összehelyezni tudja: ahhoz sok egyéb kell.

Aki ojtványait állandó helyére akarja elrakni, annak minden esekélységre nagy gondot kell fordítani, nevezetesen:

akkor ojtson, midőn azonnal kirakható; ezen idő pedig ápril hó végefelé vagy május hó elején van;

az ojtáshoz ép egészséges gyökeres s legalább 7–9 cm. vastagságu alanyokat használjon;

a nemes gally teljesen egészséges legyen, s ha csak lehet az ojtási idő előtt legyen szedve, s oly állapotba legyen, hogy rügyei duzzadozzanak, hogy így azok épsége látható s így biztos legyen;

az ojtás egyszerűen raffiával kötessék, s a kötés jól kidolgozott agyag, marhatrágya keverékkel vastagon bekenessék;

a talaj, melybe az ültetés eszközöltetni fog, ősszel fordított legyen;

az ültetésnél a luk előbb szúróvassal kiszúrassék, azután utánna fafóróval olyanra tágitassék, mint egy kisebb tányér körzete;

lehetőleg patakfövény, avagy ennek hiányában jó az országutakon ősszel összehuzott sár, mely összehordva télen át összeérik, szereztessék be. Ez szintén tartalmaz apró kőrészeket, de legtöbb esetben táperővel is bír. Ez azután homokkal összekeverendő, s az ojtvány a következőképen ültetendő el.

Az ojtvány alanyának gyökerei egy ujnyira visszakortiantandók melyet balkezünkkel a kész gödröcskébe egész oly mélyen, hogy az ojtás helye a földszinétől legalább 3 ujnyira a földbe essék beállítjuk; azután a gödörszélén levő kézikosárba helyezett homok és fvénykeveréket jobb kezünkkel a gödörbe öntögetjük, s a balkezünkben levő gyökeres ojtványt e közben mindig rázzuk, hogy a homokos fvény a gyökerek közé jusson, s esendesen húzzuk fölfelé az ojtványt egész addig, míg az ojtás helye a földszine alá egy újnyira esik.

Azért kell a gyökeres ojtványt előbb mélyebbre dugni s azután esendesen felhúzni, hogy ha egyszerre rendes magasságába helyeznénk, legtöbbször megtörténnék, hogy az alúlról nem eléggé bő lukba a gyökerek végei fölfelé állanának; míg így midőn fölfelé húzzuk, ha fölfelé álltak is: *kellő állapotba azaz lefelé visszaesnek.*

Azért kell az ojtványt úgy eltenni, hogy az ojtás helye a földszinétől egy újnyira essék, mert a föld később kikapáltatván egy újnyira, így az ojtvány éppen a földszinére esik, s így a nemes gyökeret nem verhet.

Midőn azután a gödröcske mintegy félen betöltetett, a vessző kellő magasságra felhuzatott, a balkezünkbe tartott vesszőt elbocsájtjuk, s jobb kezünkbe egy sétatálcza vastagságú hegyes végű vesszőt veszünk, és most már balkezünkkel töltjük a gödröcskét, jobb kezünkbe levő hegyes fával pedig a töltést körül hozzá tömjük.

Mikor a gödröcske a földszinéig meg van töltve és temve, azután annyi vizet öntünk bele mennyit beszik; ha így meg-

itattuk, akkor homokkal az egész kívül maradt részt becsirkezzük, jó keresztény módjára reá mondjuk: áldjon Isten s megyünk a másik vesszőt beültetni.

Ez az amit az ember az elrakott vessző sikere érdekében megtehet.

Jó ezt alkalmazni más ültetésnél is, de a kézben eszközlött ojtásnál elengedhetlen.

A szőlők ültetéséről.

A szőlők ültetését illetőleg több oldalról különböző irányban tett hozzánk kérdés, melyekre jelen cikkünkben felelünk meg, s hogy magunkat könnyebben érthetővé tegyük, értekezésünket részletekre osztjuk.

I. Kifizeti-e magát az amerikai szőlő-kultúra?

Midőn még a boldogabb szőlész világot éltük, s a borok eladásánál ezer hektoliterről beszéltünk, a többek között egy francia borvevő jelent meg nálam. Midőn boraimat izelte, egyik kiváló minőségű boromat dicsérem, azzal válaszolt: *»elhiszem, hogy a bor jó, de hát én nem jó borért, de haszonért faradozok.«*

Mi szőlészek, akik jövedelmezőség tekintetéből telepítünk nem kizárólag azért, hogy jó bort élvezzünk ültetünk, de azt kívánjuk: *hogy befektetett tőkénk kamatait egykor élvezhessük.*

Nem értem azokat, akik saját szükségletükre termelnek szőlőt. Azok nem kérdezik, nem keresik, hogy a befektetett tőke meghozza-e kamatát; de mi szőlészeink nem szőlőért, de haszonért kívánunk dolgozni, és befektetni.

Ezek után a feltett kérdésre az a feleletünk, hogy az amerikai szőlő-kultúra igen is és pedig jobban kifizeti magát, mint a földművelés bármelyik ága, ha az észszerűen ültetetik, kezeletik.

Régen elősmerték azt, hogy egy hold jó karban levő szőlő több jövedelmet hozott, mint hasonló karban tartott hasonló minőségű 3 hold szántóföld.

Ez állt a múltban, a jelenben pedig ezen állítás legalább megkét-szereződik, mert egy hold amerikai alanyra ojtott, jól kezelt szőlő egyremásra legkevesebb 300 frt 350 frt jövedelmet ad.

Csakhogy az új szőlőkultúra a régitől egészen eltér, ugynevezett mesterséggé vált, melyet meg kell tanulni, s a megszerzett tanulmány mellett sokkal nagyobb szorgalmat kell kifejteni, csak ily esetben lehet a feltüntetett, sőt sokkal nagyobb jövedelmet előállítani.

II. Biztosítva van-e állandóan a befektetett tőke?

Ezen kérdésre ismét csak azzal válaszolhatunk, ha a szőlő észszerűen szorgalommal kezeletik: *igen.*

Sok mindenféle beszéd hangzik el az ojtvány szőlők életét illetőleg.

Némelyek, sőt szaklapok is egész határozottsággal hirdetik, hogy az ojtvány szőlőtő élete csak 10—15 év.

Saját tapasztalatunkat illetőleg mi csak 10 évről szólhatunk. Az első ojtványok 1885 évben eszközöltettek s egészen alkalmas talajban a következőket tapasztaltuk.

Az első, második sőt a harmadik évben is vesztek el ojtványok.

Sőt olyan rohamos elveszés is történt, hogy a tő még reggel dús fűtökkel rakva élt, s délután hervadt, lehajlott s meghalt.

Sok tőke már az első évben vegetált, míg végre elhalt.

Mindezek a kezdetben voltak,

Ha egy tőke elhalt. Neki hasaltunk a tőkének; ki kapartuk s kerestük a halál, vagy a gyengeség okát. Ha így nem találtuk meg, az egész tőt figyelemmel kivétettük; s kezünkbe ha kellett kés, fűrész, és nagyító üvegen át kutattuk, kerestük a halál okot.

Ritka eset volt, hogy az okot meg nem találtuk.

Később annyira ment gyakoroltságunk, hogy legtöbb esetben egy tekintetre felfedeztük az okot.

A betegség a halál okát, ha felfedeztük: intézkedtünk, hogy azokat előidéző tények többé elő ne forduljanak.

A betegséget, halált elé okozta a hiányos forradás, de legtöbb esetben a beteg alany, mely vagy már betegen került a földbe, vagy ojtás alá, — vagy ott bent kapta a betegséget.

Az alany betegsége áll először is abból, ha a vessző éretlen, időtlen; olyan ez mint az időtlen gyermek, csenevész, míg végre elvesz. Beteg a vessző, ha a héjak a vessző fájára száradva vannak.

Ez bekövetkezik akkor, ha a vessző a földön fektetve nyulik el. Ekkor a nap sütött oldal teljesen beérik, a másik fehéres marad. S ha most a szél a vesszőt a tőn összeforgatja s azon rész kerül felülre, amelyik eddig a nappal nem érintkezett, s ha nap forrón süt: *a héja fára sül*; s míg a nap sütötte oldalon, a külső héj alatti zöld háncs megkövéredik, addig itt kövér háncs hijában meglaposodik.

Ezen betegségek mellett legtöbb esetben előfordul a sérülés okozta fenésedés, mely a háncsokat elrontja, a nedvkeringést hátráltatja, s a tőke gutaütését idézi elő.

A sérüléseket a kapások munka között szokták kapájokkal eszközölni.

Ezektől úgy menthettük meg magunkat, hogy éretlen s napégetett oly vesszőt, melynek héja a fára sült, nem használtunk, és a munkásokat szigorúan utasítottuk, hogy a kapával a tőkét meg ne sértsék,

Ennek eredménye lett az, hogy míg az első kezdő években az ojtványok közül évenként több-kevesebb 5—15%-től elveszett, most a sokkal nagyobb ojtvány táblákban elvétele itt-ott fordul elő néhány ojtvány tőke elveszése.

Manapság a gyengén fejlődő ojtvány is alig fordul elő, melyet azzal előztünk meg, hogy csak teljesen jól forradt ojtványt ültettünk el.

Az, hogy a dúsán fejlődő ojtvány még augusztus havában vagy

előbb is elhal, csakis a helyben eszközlött ékojtásnál fordul elő. Ott is csak akkor: ha a nemes rész nem a forradáson át, de a saját gyökerein él.

Egyébként 10 éves ojtványaink egész szépen, dúsán díszlenek, s egész nyugodtan nézünk a másik tíz év felé is; mert amely ojtás tíz éven át dúsán fejlődött és betegségtől ment, ha külérőszak avagy egyéb ölü betegség nem éri, rendes körülmények között annak élete biztosítva van.

Ölü betegség alatt értem az eddig ösmert betegségeket. Ilyen például a gomóza bacillaire, mely azonban a fiatal tőkét éppen úgy mint öreget egyaránt tönkre teszi.

De normális körülmények közt a tökéletes jól keresztül vitt egészséges ojtvány csak azért, mert ő ojtva van: 10—15 év múltán nem halhat el. ezt erősen hiszem.

E mellett bizonyít különben az is, hogy Franciaországból 15—18 éves ojtvány szőlőkről is beszélnek.

De vegyük az élettani tulajdonságát a fának. Hát nem-e állandóak a gyümölcsfákon eszközlött ojtványok? . . . Pedig azok alanyai is egészen vadak, s eltérő rostuak a nemesfák rostjaitól . . .

Az amerikai szőlővesszők vadság tekintetében éppen úgy hasonlítanak a nemes szőlővesszőhöz, mint avad alma, körte fáink, a nemesített alma és körte fákhoz.

Avagy ha talán az lenne különbséget, hogy a szőlővessző bő völgységével szemben felállítom a rózsa fákat.

A vadesipkének alig van fás része, míg a legnagyobb rész bélből áll. S még is a jól össze forrott rózsa ojtványok elég hosszú életűek.

A szőlővessző bélsatornája sokkal kisebb, fás része több; ha amaz nevezett tulajdonsága mellett elég hosszú életű, egész bátran bizhatunk az ojtvány tartósságában.

Tehát a tö állandósága mellett a jövedelem is állandóan van biztosítva.

III. Mit értünk a szőlőtő ésszerű telepítése és kezelése alatt?

Először és mindenek felett azt, hogy a beültetendő telep talaját ösmerjük.

Ha tudományos földköstolók volnánk, elmondanánk a talaj specifikus elnevezését. De hát nem sokra mennénk vele, mert olvasóink között is kevesen vannak tudományos földköstolók, s így nem értenék meg egymást.

Hát szólunk gyakorlati nyelven.

Az amerikai szőlőfajoknak általában ellensége a mész.

Hirdetik ugyan, hogy a szolonis, a rupestris és a jaquez némileg tűrik, elbirják a meszet, de hogy valamelyik a mész iránt előnyt tűntetne fel, olyant eddig még az elmélet sem bátorzkodott megállapítani.

Most már az a kérdés, hogy ösmeri meg a gazda, hogy van-e mész is ha igen mennyi a talajban?

Van talaj, melyben a mész felül van, s az majdnem fehér; — ismét máshol különösen a kékes-fehér agyag mellett rétegesen fordul elő. Más-hol a mész kavicsos száraz talajban apró kavics alakjában jelentkezik.

Ezeket így rátekintve meglehetősen ösmerni.

Néhol azonban a mész elvegyülve található, különösen a fehér agyagban; de van mész a világos vörös földben is.

Az elvegyülve található meszet úgy ösmérhetjük fel, mint sokszor mondánk, ha abból egy mennyiséget tányérra teszünk, s arra vízzel felszaporított sósavat, ha ez nincs, eszenczet, ha ez sincs egyszerűen ecetet öntünk,

Ha kevésbé sersog: ott csekély mész van; csak is akkor van sok mész: ha az ecet reáöntése után erősen sístereg, s bugyborékokat hány.

Ha a talajt így akár reátekintés, akár savvali leöntés után felösmértük, menjünk át a talaj nedves vagy szárazságára.

Vannak fajok, melyek a száraz talajban rosszul fejlődnek, sőt a rupezstris, a jaquez kivételével minden amerikai faj inkább a nedves talajban diszlik.

Összegezve: az amerikai szőlővessők leginkább a nedves mészmentes talajban diszlenek: meg élnek ugyan a szárazabb talajban is, de *csak vegetálnak*.

Mindezek után tudnunk kell azt, hogy a legjobb, a legbiztosabb alanyok általában a ripáriák. Ezek között csakis az a különbség van, hogy az egyik dusabb növekedést fejt ki; s ha vesszőtermelésre dolgozunk: akkor ezeket kell szaporítanunk. De mint ojtvány alany fejt, ki bármelyik oly növekedést, *mely semmi kívánni valót nem hagy hátra*.

Ha telepünk mészmentes, vagy kevés mész van benne! *bele a ripáriát!*... Ha benne több mész van, akkor lehet jaquez és szolonisszal kísérletezni. Rupestrist egyáltalában nem ajánlunk már azért is, mert az újabb betegség Ruszton, valamint legutóbb mint a lapokból olvassuk Pécsen is ebben mutatkozott.

Ha már két helyen van, lesz már az a többi rupezstriszek között is.

Én a rupezstrisz iránt silány növekedése miatt nem érdeklődtem. Ez előtt 10 évvel ültettem néhány szálát, de soha nem szaporítottam, most meg már éppen nem honosítom be telepemre, nehogy a gomoza baczillaire betegséget vele behozva, sok évi fáradságaimat és költségeimet tönkre tegyem.

Ha a telep talajával és a beültetendő vesszőkkel tisztában vagyunk, következik, hogy mily szőlőfajokat ojtunk.

Ez egy felette fontos kérdés. Annál is inkább, mert a phyloxera pusztítása folytán szőlőink egészen újra alakulván, a szőlővessző adás-vétel üzlet is nagy mérvet öltött. Azután kiki értékesíteni akarván szőlővesszőjét: a czigány is a maga lovát dicséri.

Tisztában kell lennünk, hogy a homok területen föllépett szőlőkultúra nagy konkurencziát fog a hegyi szőlőknek csinálni.

S mivel a homoki szőlőket az eddiginél jóval nagyobb figyelemben részesítik, jobb bort is fognak előállítani.

Lesz két féle bor. Homoki és hegyi bor.

A homoki bor a fogyasztást fogja kielégíteni, a hegyi borok a speciálításokat képezendik.

Tehát aki speciális faj borokat-termő szőlővesszőt ültet, éppen

olyan hibát követ el, mint aki a hegyes vidéken nagy mennyiségre kíván dolgozni.

A fajborok között első helyen áll az aszú, melyet a furmin ad; következik a rajnai és olaszrizling, a muskatal, bakator végre a vörös borok, melyek burgundi és kadarka szőlőkből állittatnak elő.

Tehát hegyes vidékeken a nevezett borok előállítására alkalmas fajvesszőket kell ültetni. A sík vagy homok területen a bőtermő kadarka ezerjő, mustosfehér, juh fark s. a. t. fajok foglalnak észszerűen helyet.

Ezek mellett meg kell emlékezni a csemege szőlőkről is.

Vannak vidékek, ahol a csemege szőlők felette nagyon kifizetik magukat, csak ott nem tanácsos csemege szőlőket ültetni, ahol vasuti vagy hajóközlekedés nincs. Mert a csemege szőlő a tengelyen való szállítást nem bírja ki.

Éppen úgy és pedig nagy különbség van a homokon termett szőlő mint a homokon termett bor között.

A homokon termett csemege szőlő élvezhető kellemes élvezetes eledel; de aki egyszer hegyen termett csemege szőlőt élvezett: *az többé nem cseréli fel a homokival.*

Felettebb édesebb és szebb fejlődésű a csemege szőlő a hegyen mint a homokon.

A csemege szőlők ma napság oly roppant nagy számban vannak, hogy azokat itt felsorolni nem látjuk helyén. Elég ha annyit jelzünk, hogy első helyen a Chasseles vagy gyöngy szőlők vannak.

Csak hogy csemege szőlőt ismét nem tanácsos magas, emelkedett oly helyen termelni, ahol a tők esekély termést adnak, ahol a fürtök aszúvá tepednek. Mert erre nincs szükség.

A telepítés után következik a kezelés, melynek első ábezejé az, hogy a talaj elég tápdús legyen; s az a talajhoz alkalmazkodva minél gyakrabban trágyáztassék.

A kezelés leírása magában foglalná az egész évi munkáltatást, azért azt itt nem soroljuk fel, csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy minden munkát idejében tegyünk; nagy figyelemmel dolgoztassunk, ne kapkodjunk; mert a jó munkához idő kell, az ojtványszőlő pedig jó munkát. jó elbánást kíván.

A szőlőfajokra nézve meg kell azt jegyezni, hogy nagyon sok vidéknek meg van a maga faja, melyet talán évszázadok óta telepít. Ha ez eddig ott jónak bizonyult s jelleges bort adott s a vidék erről nevezetes lett: *egyáltalában nem tanácsos más faj után kapkodni.*

Csak egyre vigyázzon a telepítő, hogy úgy nevezett rugos fajokat ne telepítsen, mert ezek kevés termést adnak.

Rugós fajok alatt értjük, amelyik virágzás alatt gyümölcsét elhullatja, ahol ritka bogyójú fürtök vannak.

Néhányat ezen fajok közül megnevezek u. m. kék- és fehér gohér, az egy magú kadarka, a piros és fehér bakator, a fehér bálint, a vörös diuka, a fűgér, a hajnos, a lisztes fehér, a sárfehér egyik válfaja, a genuai zamatos, a damaskusi sárga, a madaline angevine, a fűrjtojás és a mézes fejr hosszú művelés és rossz időjárás mellett

Ha azonban valaki még is ezen fajok valamelyikét kívánná telepíteni, akkor azt keverve ültesse más dusan termő fajjal, hogy virágzásakor amannak virág poraival termékenyitessenek.

Egyébként legalkalmasabb különösen a jellegzetes fajokat együtt ültetni.

IV. Mikor kezdjük az ültetést s mikor kell abban hagyni?

A szőlővesszők ültetését ősszel és tavasszal szoktuk eszközölni.

A gyökeres vesszők ősszel nagyobb sikerrel ültethetők, mert télen át a hóvíz a földet a tövéhez iszapolja.

Sima vesszőt sokkal jobb tavasszal ültetni.

Az ültetést akkor kell megkezdeni, midőn a föld át melegedett, s lehet folytatni addig, míg a vessző rügyei nem hajtanak

Nem a tön levő vesszők, de az ültetendő vesszők rügyeit értjük.

Ültetni lehet egész május hó végeig teljes sikerrel.

Ezek azok, amelyet a szőlők ültetéséről most idejében elmondani jónak láttunk.

A Richter-féle elrakás.

Sokan kérdésessé teszik, hogy hát előnyös-e a kézben eszközlött ojtványokat a Richter-féle móddal eloskolázní.

A mult évben én is tettem vele kísérletet, de raktam árokba is, s a lefolyt év után szerzett tapasztalataim a következők:

A Richter-féle eljárás határozottan jobb mint az árokba rakás, mert azzal nemcsak felette sok időt kimélünk meg, de nagyobb sikert is biztosít.

A régi eljárás az volt, hogy előbb árkot ástunk és az ojtványokat abba helyeztük el úgy, hogy az ojtás helye a földszinéhez vagy valamivel alább esett.

Ez először is sokba került, pláne ha a talaj erősen kötött t. u. az árokásás.

Azután fáradságos volt a megeredt ojtványok gyökértisztítása, mert a gyökér tisztítás alkalmával a földet ki kellett ásni, s nem ritkán történt az, hogy az ásás alkalmával az ojtvány is sérült.

Ezt a kiadási különbözet feltüntetésére emlitem fel.

A Richter-féle eljárásnál mely most már elterjedve van mint tudvalevő, hogy az ojtványoknak csak sekélyen jutnak az anyaföldbe, hanem azok a földszine felett vannak, és azután itt földdel felsírkéztetnek oly magasan, hogy az ojtvány hegye felett legalább 2 újnyi föld van.

Hogy mennyivel kevesebb munkába kerül így rakni el az ojtványokat mint árokba elhelyezni, ez még a gyakorlat nélkül is átérthető; s hogy mennyivel kevesebb fáradsággal lehet a nemes gyökeret ha esetleg hajt — mert legtöbb esetben nem is igen hajt — eltávolítani, az egy is pillanatra átérthető.

De most nézzük a sikert.

A siker biztonságára első kellék, hogy az elhelyezett ojtvány minél előbb életre keljen, s az életműködése minél vehemensebb legyen.

Tudjuk azt, hogy az életműködést a nap melege kelti életre, amennyiben a földet át melegíti.

Ezek után kérdem: melyik elhelyezés mellett lévő föld melegszik előbb át, az-e amelyik felhalmozva sirke alakjában kis mennyiségben a nap hevének fekszik, avagy az-e a melyik mint fekvő szilárd test van?

Mindenesetre előbb melegszik át a Richter-féle sirke alak, mint a föld azon része, ahol az árokba rakott vessző 40—50 c. métere be van helyezve.

Ez igazolja, hogy az elrakott ojtvány előbb kell életre a Richter-féle sirkézésnél, de nyomban azt is igazolja, hogy a nagyobb melegség folytán a fejlődés vehemensebb is.

Most jó a második rész az, hogy az árokba rakott ojtvány nemes része ott gyorsan gyökeret ver, erősen fejlődik, s így a forradék elhanyagoltatik, míg a Richter-félénél, ha a nemes gyökeret kezdene verni is, tekintve a földmennyiség kevesebbségét: a nemes gyökérzete gyengébb; s így nincs az alanyéltető nedvére utalva, és a forradás teljesebb és előbb be áll.

A gyökerek tisztítása egyszerű, csak kézzel kell a sirke földjét eltávolítani, s a gyökér tisztítás könnyen megy.

De a fődolog az, hogy a második gyökér tisztítás után az ojtvány egész az ojtás helyéig a földtől megszabadítható; s így a forradás a léggel szabadon érintkezvén: erősödik, fejlődik és érik.

Végre a mi szintén nagyon megfigyelendő az, hogy míg az árokba rakott megeredt ojtványok kiszedésével felette sok munka van, a Richter-féle eljárásnál egyszerűen a földet szét húzzuk, és az ojtványt felette könnyen kiszedhetjük.

Ezért tehát a kézben eszközlött ojtások eloskolázásánál én a Richter-féle eljárást fogadom el.

Abonyi Erneszt.

Levelezés.

Több lapból azt olvastam, hogy Nógrád megyében a több éves ripária és azokra ojtott alanyok elhalásnak indultak, mely körülmény ezután több e megyében lakó szőlősgazdát arra birt, hogy nála az amerikai kultúra iránt az érdeklődést megzsibbassza.

Mivel ezen közlemények mint mondtam több szaklapban is közzétettek, és nagyon valószínűleg sok szőlésznél s szőlősgazdánál aggodalmat okozhattak, hogy a valóságról meggyőződjek: megkerestem ezen megye Balassa-Gyarmaton lakó szőlészeti vándor-tanárát tek. Bucher Alajos urat s kértem, hogy felvetett kérdéseimre sziveskedjék szerzett tapasztalatait velem közölni azon czélből, hogy én azt lapomban közzétehessem, s így ezen ügyben t. olvasóim az illetékes egyén által legyenek informálva.

Mielőtt azonban a hozzám intézett levelet közzéteszem, szabad legyen bevezetésül az általánosságban egyet-mást elmondani.

Felette nagy kalamitás az, hogy az amerikai szőlőfajok életképességüket illetőleg az európai fajoktól lényegesen s alapjában eltérnek.

Az európai szőlőfajokra a talaj szintén volt befolyással, mert míg az egyik talajban erősen diszlett, addig a másikban megélt.

Az amerikai fajoknál pedig úgy áll, hogy míg az egyik talajban a beültetett szőlőtő diszlik, a másikban elsatnyul.

Az európai fajoknál, ha ültettünk, a talaj összetétele iránt nem kellett oly óvatosságot tanusítanunk mint az amerikaiaknál. Legtöbb európai szőlőtő ha gyengült, a talajt megtrágyáztattuk: a siker biztosítva volt.

Az amerikaiaknál nem áll így a dolog, mert vannak talajok, ahol az amerikai szőlővessző egyik vagy másik faja nemesak nem diszlik, sőt használhatlanul elsatnyul; persze azután ha az alany elsatnyul a reá eszközölt ojtás is elvesz.

Legtöbb szőlész ezen körülményt nem veszi figyelembe, holott a gyakorlatban már odáig haladtunk, hogy egyes amerikai szőlőfajoknak alkalmatlan talajt már ösmerjük.

A meszes talaj már általában olyannak ösmert, melyben a ripáriák nem diszlenek.

De nemesak a meszes talaj az, mely az ültetésnél megfigyelést kíván.

Vannak fajok, melyek a nedves talajt kedvelik: vannak ismét fajok, melyek a szárazabb talajban diszlenek. Tehát az amerikai szőlővesszők ültetésénél nemesak a talaj mésztartalmát, de annak nedvességét és szárazságát figyelembe kell venni.

Amde ezzel kevesen foglalkoznak. Hanem egyszerűen hozzá fognak ültetni.

Ültetik azt az amerikai fajt, amihez esetleg legkönnyebben hozzá jutnak.

Igy azután ha nem sikerül az ültetés, esetleg a költséges ojtás tönkre megy: jön a jajveszékés!

Feltudom én azt fogni, mily borzasztó csapás az arra a szegény szőlészre, akinek szőlőbirtokát a filloxera tönkre tette, ha az újonan eszközölt ültetése esetleg ojtvány táblája tönkre megy. De hát ennek nem az új szőlőkultúra alkalmatlansága, de az illető tájékozatlansága az okozója.

Azután az ilyen panasz szárnyra kell, a kétkedők egyet löknek rajta, a hírlapok terén a világnak mén s olvassa boldog boldogtalan; s legtöbb esetben ok nélkül alaptalanul, hátrányára szolgál a szőlőkultúrának.

De sokszor meg az is előfordul, hogy az ilyen vész hírek egyes emberek eszméjének vagy rossz információknak eredményei.

Mivel pedig a lapok azt hirdették, hogy Nógrád megyében történt hogy a kész ojtványok elvesztek, — ismétlem — láttam szükségesnek egyenesen onnan szerezni információt.

Megkeresésemre hozzám intézett levél a következőképen szól:

Tek. Szerk. úr!

Hogy hol hanyatlík egy ojtványtábla Nógrád megyében, azt nem tudom, mivel ilyet a mult évben nem láttam s arról nem is értesültem; mert akkor megnéztem volna, hogy annak okát megtudhassam. Így e kérdésről fölvilágosítást nem adhatok. Ha ily hanyatlás valahol esetleg

tudtomon kívül beállott volna, azon én nem csodálkoznék, még pedig azért nem különösen, mivel egyesek a talaj szerint nem igen válogatják meg az alanyt. Sok helyen nem forgatnak, csak more-patria ültetnek. Trágyázni se igen trágyáznak, a karót is több helyen fölöslegesnek tartják; szóval a szakértelem több helyen hiányzik, s az újabb elveket nagyon nehezen fogadják el.

Mindezek daczára lehet azonban mondani, hogy igen sokan megkezdték a telepítést, sőt már van 25 holdas (kataszteri) telepítés is egy birtokos kezében.

Mivel kerületemben az újabb szőlőszet minden ágához van példám, s így saját tapasztalataimból kifolyólag a következőket mondhatom az alany-fajokról.

A ripáriák a mészszegényebb talajban jól fejlődnek, de ha a talaj annyi meszet tartalmaz, hogy erős eczettel vagy sósavval leöntve buborékokat hány vagy pláne pezseg, akkor a Ripáriák ha bár rajtuk a filloxa jelenlétét még eddig nem tapasztaltam, de csenevészeken nőnek, nem fejlődnek, sárgulnak, szóval nem felelnek meg; ugyan így viselkednek ojtványaik is. A ripáriák közül, habár kissé üdőbb (nyirkos) talajon a tomentosa is jól nő, de *bár ki mit mondjon is*: legerősebben nő a Riparia portális vessző és ojtvány, mi különösen akkor tűnik föl, ha a talaj kissé sovány, esetleg szárazabb is. Azért a mész-szegény, de nem túl száraz vagy köves talajra mindig ezt ajánlom t. i. a Riparia portalist.

A Vitis solonisra vonatkozólag azt mondhatom, hogy kevésbé meszes vagyis helyesebben *nem túlzott meszet* tartalmazó, de *nyirkos talajra* való, mit onnét állithatok, mert egy birtokosomnál van már 7-8 éves ültetés Solonisból, mely igen jól fejlődik nyirkos talaján, mely körülbelül 25% meszet tartalmazhat. Az ojtás rajta kissé nehezebben fogamzik, mint a Riparia erősebb növényű fájain, de az ojtványok, daczára annak, hogy Ripári alanyokkal keverve lett ültetve (mi a vinczellér hibája volt) még sem tűnt ki illetőleg fejlődött gyengében. Különben a Vác városi telepen, ahol a talaj szintén nyirkos (alagesővezetni kellett) 6 méternél hosszabb hajtásokat hozott. Tavaly a nyitrai gazdasági egyesület telepén is igen szépen nőtt. — Azért a kevesebb, nem túl sok meszet tartalmazó nyirkosabb talajba a Vitis solonis megfelel; (a sok meszet tartalmazó talaj úgy is száraz szokott lenni.)

A Rupestrisekre vonatkozólag leginkább a kevert Rupestris fajokról szólhatok. Rupestris keverék fajok lassan nőnek különösen az apróbb levelű, elágazni szeretők. Ezek közt is vannak telepeinknél néhány egyedek, a melyek nem ágaztak el, nagyobb levelűek s szépen nőnek, de ezek a Rupestris monticola tulajdonságait mutatják s éppen azért én Rup. monticolának tartom őket. Ezek a száraz köves talajban is jól nőnek. A Rupestris keverék fajú ojtványokból van kerületemben egy helyen vagy 100 darab 1894-ik év tavaszi ültetés, azért ezekről véleményt fiatalságuk miatt nem mondhatok, de úgy látszik, hogy gyengén fejlődnek. Rupestris monticola (tisza faj) csak mint anyatelep van ültetve, s ha bár a tőkék csak egy évesek, de elég jól fejlődtek a szárazabb köves talajon is. Itt B.-Gyarmaton két éves Rupestris keverék tőkék vannak kavicsos meszes

sovány talajban, amelyek a sárgulás semmi nyomát sem árulják el. Így a meszes, száraz, kavicsos talajba eddig megfeleltek, eddigi tapasztalatom szerint tehát a *Rupestris monticola* a száraz meszes talajra jó.

Én tehát az alanyfajok közül a kevésbé meszes, illetőleg mészszegény talajra a *Riparia portalis* s a meszes, köves túl száraz talajra ajánlom a *Rupestris monticolát*; s csak oda valónak tartom a *Vitis sololist*, ahol *meszes ugyan a nyirkos talaj*, de nem sok a mész benne.

A Ripária keveréknél N.-Maroson tapasztaltam azt, hogy a kissé meszes úgy nevezett csigás talajokban (Schneckengrund) daczára annak, hogy jól meg lettek trágyázva, ojtványaik azon mész folton visszaestek, jobban mondva nem voltak oly üde növekedésűek mint a többiek, még a vasgáliczezal kezelt tőkéken sem, mert ezzel is kezeltém néhány beojtatlan anyatelep tőkét községi telepükön.

A direkttermőkre vonatkozólag kerületemben egy birtokos 12 vagy talán több fajból is ültetett pár sort ez előtt 7—8 évvel, az eredmény az lett, hogy egymásutau vészett ki a Noah, Elvira, Canada, Herbemont, Othelló stb.

A direkttermők közül csak is a Herbemont, Jaquez, Jork-Madeira s Othellóról akarok szólni, mert a többi úgy sem jöhet tekintetbe.

A Herbemontot a legkényesebbnek tartom, mert tapasztalatom szerint csak a legkitűnőbb talajokon marad meg, különben beadja a kulcsot. E fajt termelni azért sem ajánlottam, mert kevés termése mellett alig ad valami bort, mely nem a legjobb, rosszul fogamzik, késő érik s ami fő megeszi filloxa.

A Jaquezból daczára hogy a peronospora fészke, mégis pár sort ültettem a telepekbe, arra számítva, hogy a rest embereknek ez is jó lesz t. i. olyanoknak, akik nem akarnak ojtani. A Jaquez termés fele törköly, de termést se ad valami sokat. Roszab fekvésbe nem érik meg s ami fő, csak a táplús vörös és fekete agyagtalajba való. A helybeli Gazd. Egyesület szőlőjébe is van Jaquez; de se nem fejlődik, se számbavehető termést nem ad, még hosszúra metszve se. Úgy vannak ezzel a N.-Marosiak is.

York-Madeira igénytelen, tapasztalatom szerint még a filoxerával legjobban daczol a direkttermők közt, de mivel lassan fejlődik s keveset terem, szintén nem ajánlhatom termelésre.

Az Othelló jól terem ugyan, bora az igaz, hogy az ojtványokéval nem állitható egy sorba, de azért megfelelő, így termelése indokolt volna, de mivel a filloxa több helyen könnyen megtámadja s megeszi, azért szintén nem egészen ajánlható különösen hegyi szőlőültetésére.

A nagy-marosiak ez előtt 5—6 évvel néhány Othelló vesszőre tettek szert, amit beojtottak s igen szép terméseket értek el az ojtott (Ripáriára) tőkéről, s így három év előtt, daczára figyelmeztetésemnek, néhányan ültettek, erősen megtrágyázták s mégis már az egész ültetés pusztulásnak indult. Jelenleg Hontmegyében egy birtokosnak két holdas Othelló ültetése van kivesző félben, az igaz hogy egy és fél szüretet kapott Othellóról.

Az Othellót — habár hegyi szőlőültetésre nem ajánlom is — de

a kevésbé immunis, oly homok talajokra, melyekben a hazai fajok kivólnának téve a filloxera támadásának, vagyis melyek 50—60%_o kvarzcot tartalmaznak, csak ily helyekre ajánlhatom, mert itt tapasztalatom szerint teljesen megfelel. Korán érven, jól megéri, erős termést ad szép csemege szőlőt is szolgáltat. Az idén például az itteni gazd. Egyesület homoktelepének Othelló mustja 20%_o czukortartalom volt a klosternenburgi mustmérő szerint.

Hogy a kevésbé immunis homoktalajon eddigi tapasztalataim szerint ellentállónak bizonyult az Othelló, annak tulajdonítom, mivel az Othellónak is meg van bizonyos csekélymértvű ellentálló képessége, de az erősen homokos (50—60%_o quarczhomok) talajban sem képes a filloxera annyira megélni, mint az egészen kötött talajokban. Azért homokszőlő ültetések-nél a nem teljesen immunis táblákban az Othellót ajánlom, de a hegyre nem. Az ily kevésbé immunis homokban a négy éves ültetéseknél nem találtam gyökereim filloxerát, míg a nagy-marosi trágyázott kövér talajon már a második évben hemzseget gyökereim a filloxera.

Ami a futó homok telepítéseket illeti kerületemben leginkább Balassa-Gyarmaton és vidékén vannak ily talajok, melyek sok helyen vastag homokból állanak, s helylyel-helylyel van bennök, nem immunis barna iszapos, fehér meszes és vörös vasas folt is, ezen foltok beültetését ajánlom Othellóval eszközölni. A legnagyobb homokszőlő 60 holdnál nagyobb egy darabban egy birtokos kezében Csesztvén van; s ez Madách Pálé. Ebben egy évtől egész négy éves tőkék vannak. Ezen terület rigolozása legnagyobb részt rajol ekével történt, azért el is ütt a szomszédos Nyirjes pusztai gróf Zichy Ferenczétől, mely habár fiatalabb mégis sokkal jobban néz ki, mint az előbbi; mert kézzel történt ásóval a talaj forgatása. — Van több, ültetés 15 egész 40 holdas s vagy 200 hold 1—2 holdas parcella. Itt a homok szőlőknél azt mondhatom, hogy aki jól elkészített talajban, megkarózza, jól munkálta és trágyázta szőlőjét, annak jól néz ki ültetése.

Kerületemben van egy igen szép szőlő, mely szénkéneggeli gyéritéssel van fenntartva s daczára annak, hogy közelében már a régi szőlőket csak gyümölestfák jelzik, mégis 7 éve, hogy semmi visszaesést sem mutat, sőt az első filloxera folt nyomát sem látni benne. Ez akkor lett kezdve gyéritve, midőn a filloxera benne constatálva lett, s jelenleg is úgy áll mint az erdő. Talaja közép kötött agyag s a szénkéneggeli gyérités benne évente igen pontosan és okszerűen lesz keresztül vive. Mivel itt a talaj a gyéritésre megfelelő, az okszerű munkának tulajdonítom, hogy oly szép eredménnyel fenntartható volt.

Van kerületemben egy vizzeli elárasztásra berendezett szőlő is, mely 1893-ik évben lett általam átnézve s eddig a visszaesés nyomát nem mutatta.

Ezekben adom meg a feltett kérdésre válaszomat s csak végül azt jegyzem meg, hogy a talaj rendkívüli viszonylagos befolyással van az amerikai szőlők életére.

Balassa-Gyarmat, 1895 év február hó 28-án.

Bucher Alajos.

Kün a szőlőben.

A május hó még mindig sok teendőt ad a szőlőkben.

Ebben a hónapban még mindig lehet szőlővesszőt ültetni. Bár igaz, hogy sokkal jobb míg a vessző rügyei nincsenek kibimbósodva, de végtére még ha az ültetésnél lecsnek is, nincs éppen nagy baj, mert a fiokszemek rendszeresen kihajtanak.

A kézben ojtás készítése is mehet egész a hó közepéig, de már később nem alkalmas.

A helyben eszközözendő ékojtásokat lehet egész addig eszközölni, míg a nemes vesszők ki nem hajtanak; tehát még május hó elején is.

A magas fás ojtásokat hasonlóképen.

Legfőbb dolog a zöld ojtáshoz előkészülni úgy, hogy a ripáriák feles hajtásait ki kell törni, hogy a hajtások gyorsabban nőljenek s előbb ojthatók legyenek. Mert a földolog a korai ojtás.

A karók beverését is meglehet kezdeni, de csak az erős ojtványok avagy vadvesszőknél.

Az idej ékojtásokhoz nem szabad addig nagy karót verni, míg a forradás nem tökéletes. Mert az erős ütés mellett rengő karó az ojtványban kárt tesz.

Ha az ojtás alkalmával nem lett mellé téve a karó, akkor legokosabb ha azokhoz oly kis karók veretnek, melyek kézzel könnyen beszúrhatók.

E célra legalkalmasabb a három részre hasított zsindele. Az könnyen mellé szúrható.

Kérdések és feleletek.

140 Kérdés. Jaquez szőlőtáblám sik helyen fekszik, s a tél fagya a vesszőkben kárt tett, rügyei elfagytak. Kérem: lehetne-e ezeket magasan ojtani, s gyökereztetés végett sorba lehúzni?

Eger,

Sz. F.

Felelet. A tél hidege nemesak a vesszők rügyeit, de a vessző háncsait is elszokta fagyasztani. Nagyon hihető, hogy az ön vesszőjeiben nemesak a rügyeiben, de a háncsban is kárt tett; azért nem ajánlom, hogy azt akár magas ojtással beojtva, akár gyökereztetés végett eloskólázza, vagy elültesse.

141 Kérdés. Ha a nemes gally kezd barkásodni lehet-e még azt ojtani.

Csákvár,

G. J.

Felelet. A barkázni kezdő nemes gallyal egész bátran lehet ojtani, csakhogy a nemes gally két szemes legyen.

Sikert ad, mert a rügy ép, mivel a vessző életre kelt. Ezzel

azonban azt akarom mondani, hogy akkor még lehet ojtani midőn a vessző barkásodni kezd, mert ez és a kihajtás között felette rövid idő köz van.

142 Kérdés. Szőlőim fakadását a sáros hátú bogár erősen megrontotta. Lehetne-e ez ellen védekezni s ha igen miféleképen?

Bpest,

Dr. D. J.

Felelet. A sáros hátú bogár bizon szokott kárt tenni a fakadásokban, s lehet is őket pusztítani. Nappal részint a földbe, részint a töke mellett, kő vagy száraz levél alá huzódnak, Itt össze lehet őket szedni, ajánlják is ezt a zöld asztaltól, sőt még azt is írják, hogy éjjel lámpánál is lehet őket kárttevő munkájokban fogdosni. Meg is teheti ezt akinek egy kis szőlőkertecskéje van; de hogy ezt 10—20 holdas szőlőáblákban nappal vagy pláne éjjel lámpáknál szedjük és pusztítsuk, alig vihető keresztül. Ez ugy elméletnek, lap-töltelékek pompás valami, de a gyakorlatban alig válik be, pláne oly vidéken a hol a napszám 80—100 kr.

Szedje le aki reá ér, de bizon mi nekünk arra nincs időnk.

Azután ha jó a tavasz, kevés ideig tart a sáros hátú bogár kártékonyága, mert a kifejlett fakadásokkal nem igen bír.

Ismétlem aki teheti szedje, jót tesz vele.

143 Kérdés. Bár megengedem, hogy b. lapjában a zöldojtás kiviteléről már előbb is értekezett, de az új előfizetők is mint én ohajtánánk azt ösmerni, kérem tehát sziveskedjék arra válaszolni: mikor kezdjük meg a zöld ojtást? Miként végezzük? Mily időben alkalmas és mily időben alkalmatlan a zöldojtás készítése; és végre mivel célszerű a zöldojtást megkötni?

N. Várad.

Sz. G.

Felelet. Teljesen elismerem, hogy a nagy számmal jelentkezett újabb előfizetők joggal elvárhatják, hogy a zöldojtásról is írjunk. Mivel azonban az nagyobb tért foglalna el, mint ahogy e számban nyilnék, a jövő számban fogjuk előadni; ugy hogy újabban szerzett tapasztalatainkban régi előfizetőink is találnak ujat.

Különfélék.

Kérelem. Mindazokat, akik lapunkat eddig megtartani szivesek voltak, most már a rendes előfizetők közé vettük fel. — S mindazokat akik eddig előfizetési díjokat be nem küldötték kérjük, hogy azt beküldeni sziveskedjenek, mely célra rendelkezésükre áll a mult számunkban küldött postautalványunk. Azért is tessék beküldeni, mert május hóban a még be nem küldött előfizetési összegeket postai megbizással szedendjük be.

Kitűzött díjaink kinek leendő megítélésére érdekében kérjük mind-

azokat, akik arra reflektálnak, hogy a május hóban előfizetők gyűjtését eszközöljék, s a hó végeig írásban tudassák az általuk gyűjtött névsort, hogy azt a magunkéval egybehasonlítva állapíthassuk meg a díjak kinek ítéletét.

Az első díj 200 db összeforrott ojtvány és 200 db Othelló vessző, a második díj 100 db összeforrott ojtvány és 100 Othelló, — mely vesszők ősszel november hó elején szolgáltatnak ki.

A díjak odaitélésénél azt is figyelembe vesszük, ha valaki névsort küldött s abból a névsorból előfizetők lettek.

Még van eladó szőlővesszőnk u. m. II. oszt. sima és gyökeres ripária; I. oszt. sima és gyökeres Otelló; 200 db. gyökeres jaquez alanyba eszközölt ojtványt.

Szőlőültető és trágványzó hengeralakú ásó

szabadalmazott Ausztria-Magyarországban, Francia- és
Németországban.

Egyszeri lenvomással 12 cm. széles és tetszés szerint 40—60 cm. mély-
ségű kerek gödröt csinál, melyből a földet kiemeli, kitűnő eredménnyel hasz-
nálható bármilyen gyökeres és sima szőlővesszők, ojtványok ültetésére és
iskolázásához, kerti csemeték, egyéb nemű kerti ültetvények, élőfövények és bármí
dugványok ültetéséhez, karók leültetéséhez, szőlők, gyümölcsösök és szőlő- vagy
faiskolák trágványzásához, filloxera által megtámadott szőlők gyévitéséhez, ollós-
bogarak elpusztításához stb. A nagy-szombati országos gazdasági és iparkállí-
táson legelső kitüntetés nagy érem és elsőrendű díszoklevél. A nagyvárad
országos iparkállításon ezüst-oklevél A kecskeméti állami „Miklós” szőlőtelep
igazgatósága részéről elismerő é kitüntető nyilatkozat, nagyságos Miklós Gyula
ur országos borászati kormánybiztos elnöklete által megtartott balatonvidéki
országos gazdasági kiállításon elismerő oklevél. Az országos kertészeti kiállításon
1894 évben Nagy-Váradon nagy ezüst-érem és elsőrendű dísz-oklevél. Ezek
felül százakra menő elismerő levelek bizonyítják kitűnő gyakorlati képességét.
Ezek szerint szőlész, kertész és gyümölcsöstulajdonosnak, úgy minden kisebb és
nagyobb gazdálkodásban nélkülözhetetlen, mit az is bizonyít, hogy Francia-
országban és a Rajna vidékén alig van olyan szőlész, kertész vagy gyümölcsész,
mely már ezen eszközzel ne rendelkezne.

A lapokban többször hirdetett, szabadalmazott, de használatképtelen új
találmányok megrendelése tartózkodóvá tett ugyan sok megrendelőt, de itt már
a fent írott és még mindig szaporodó elismerő iratok és kitüntetések szerint
mindenki a tárgy czélszerűségéről biztosítva van. **Ára acél hengerrel erős kivi-
telben használati utasítással 3 frt 50 kr., 10 db 30 frt.** Kapható nagyobb
vasüzletekben is. Utánvétellel megrendelhető. Cím:

N A G Y G Á B O R

Nagy-Kágya (Biharmegye).

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.